

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17-4-24. Előfizetési ára egész évre 4— P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára.

Uj esztendő.

Régi jó szokás szerint mikor egy új esztendő hajnala köszönt ránk, boldog új évet szoktunk egymásnak köszönni. Megtesszük most is, de kívánatunkhoz sok-sok keserűség, sok-sok kételkedés fűződik.

A mi új esztendőnkben emberek milliói éheznek, fáznak, rongyoskodnak. S akiknek ma még jut egy darab kenyér az asztalukra, nem tudják, hogy meglesz-e holnap is gyermekeik számára a mindennapi.

A gondok kérdőjelekké alakulnak a mai élet sötétjében s azt kérdezik: mikor jön már a világosság? Az evangélium napnál fényesebben felel a kérdésre. A jólét és a nyomor nagy ellentéte Isten büntetése az emberi gyarlóságért, a porbancsúzásért. A zsugori önzés, a holnapért való féktelen aggodalmakodás, a meg nem elégedés, az egyszerűség megvetése: ezek azok az emberi tökéletlenségek, amelyek az egész mai világunkat romba döntötték.

Isten nem tehetett egyebet, mint lelki súlylédésünket testi, lelki nyomorúsággal követte. Ez az Ő örök törvénye. De ez egyszersmind a felemelkedés útja is.

Mert mi hiszünk a felemelkedésben is. Hiszünk, hogy az ember magához tér, hiszünk, hogy az ember újból felismeri Istenét, hiszünk, hogy az ember megelégszik az Istentől rendelt javak kisebb és egyenlőbb mértékével. De azt is hiszünk, hogy mindehhez egy lelkibb ember szükséges, aki legyőzte testének mohó, kapzsi állatiasságát és felismerte az Istenhez szárnyaló lelkiség magasabbrendűségét.

Mi hisszük, hogy ez az ember kialakulóban van! A szenvedései megtanítják rá! Ebben a hitben, kívánunk mi is mindenkinek boldogabb új esztendőt!

Szerkesztő.

Régi köntösben.

Amint kedves olvasóink láthatják, lapunk más formában jelenik meg, mint az elmúlt év végén. A mai új forma tulajdonképpen nem új, mert ilyenek voltunk megindulásunkkor is 1922-ben. A három utóbbi esztendőben használt kisebb alak csak kísérlet volt, amely kevésbé vált be s így most az egyházközség kebli tanácsának december 28-án hozott határozata értelmében visszatérünk a régebben használt nagyobb alakhoz. Ugyancsak a kebli tanács egyenlőre úgy határozott, hogy havonta 12 oldalas terjedelemben, egyszer jelenteti meg a lapot. Vagyis ugyanannyi olvasni valót kapnak a k. előfizetők csak nem két alkalommal, hanem egyszerre. Erre a határozatra a többek közt a takarékosági elv is befolyást gyakorolt.

Ugyancsak ezen az ülésen *Barabás István* lelkész, lapunk főszerkesztője az egyházközségben való nagy elfoglaltságára történt hivatkozással beadta lemondását a főszerkesztői tisztségéről. A kebli tanács eddigi fáradozását jegyzőkönyvi köszönettel honorálta s a főszerkesztői tisztségtől felmentette s egyben megbízta lapunk eddigi felelős szerkesztőjét: *dr. Iván Lászlót* a lap szerkesztésének továbbvitelével.

Ezzel lapunk szerkesztése immár harmadik kézbe kerül. Az új szerkesztő sem tehet mást, mint folytatja azokat a nemes hagyományokat, amelyek két elődjét lelkesítették. Ha talán volna mégis valami a XII. évfolyamban, ami némileg

elütővé tenné a lapot az eddigiektől, az egyáltalán nem az újság ingerére való törekedés, hanem csupán az idők változásának következménye.

Új időket élünk, új napokat várunk. Ebben a várakozásban mi sem maradhatunk tétlenek, hanem elő kell készülnünk egy új világ befogadására. De mi ebben az új világban is maradni akarunk azok, amik voltunk mindig: *unitárius magyarok*.

Unitáriusok akarunk lenni Dávid Ferenc szellemében. Vagyis mélyen, evangéliumosan, imádságosan. Nem szeretjük a közömbösséget, a „laissez faire” nyugodt egykedvűségét. Valljuk, hogy a *mi* üdvösségünk *csak* a dávidferenci evangélium-magyarázaton keresztül vezet. Nem „filozofálni” akarunk, hanem a Jézus tanításai alapján mélyen hinni és nagyon szeretni. S válasunknak a mi számunkra egyedül üdvözítő voltát megvallani mások előtt sohasem szégyeljük, hanem annak isteni eredetét, kinyilatkoztatáson alapuló voltát az egész világ előtt bátran hirdetjük. Amikor tesszük azt, ugyanakkor a hagyományos türelem sem hagy el bennünket, mert azt is hisszük, hogy „a hit Isten ajándéka”, tehát egyéb utak is vannak, amellyen az üdvösséget mások kereshetik s ők is *csak* az ő útjukon találhatják meg, azon az úton, mellyen járniuk Isten rendelte.

S azután *magyarok* akarunk lenni. Minden idegszálunk hozzákapcsol ahhoz a szent földhöz, ahol vallásunk századokon keresztül fennmaradt. Erdélyt szívünkben hordozzuk s Kolozsvár felé úgy fordul tekintetünk, mint a katolikusé Róma s az arabé Mekka felé. „Szent e föld nekünk” kiáltjuk ma is az unitárius zsoltáríróval s hangunk biztosan áthallatszik a bérceken s betölti annak minden zugát, ahol csak egy szív dobban is az Egy Istennek hívó szózatára.

De azt is tudjuk és érezzük, hogy nekünk ezen a földön, ezen az alföldi rónaságon is feladataink vannak. Mi már gyökeret vertünk itten sőt más virágot is hoztunk. Ezt hirdetik templomaink s folyton fejlődő szép életünk. Mi ezt az ütemet csak gyorsítani akarjuk s ezt ne vegye senki se rossz néven tőlünk. Sőt velünk együtt mondja és hirdesse: Minden szép és jó, ami Istennek dicsőségére történik.

A világon legnagyobb dolog az, ha tizenketten ugyanarra a dologra gondolnak, mondja egy keleti bölcs. Mi hisszük, mi meg vagyunk győződve róla, hogy a mi mozgalmunkban lesznek tizenketten, akik ugyanarra gondolnak:

Istennek imáadására, Jézusnak forró szeretetére és Dávid Ferenc szellemében való bibliás megújulásra. Ennek a tizenkettőnek megkeresésére és munkába állítására vállalkozik lapunk: az „Unitárius Értesítő”. Unitárius magyar testvérek túl a bérceken és a nagy alföldi szép rónaságon! Kéz a kézben együtt járjunk, együtt dolgozzunk s Isten áldó szeme fog ránk mosolyogni az ő diadalmas egeiből! S ha Isten velünk, ki ellenünk? Senkisé, bizonyára senkisé!

Ezekkel a gondolatokkal és érzésekkel köszöntöm az Unitárius Értesítő minden olvasóját és barátját és kérem és várom segítségét.

Dr. Iván László.

MAI KÉRDÉSEK.

A lelki egység nevében.

A Székely-Kereszturon megjelenő „Unitárius Egyház” az U. Értesítő 1932. évi 19. számában az egyházi reformra vonatkozóan közzétett tájékoztatásomhoz megjegyzéseket fűzött.

A jelzett közleményben a csonkamagyarországi unitárius atyafiak figyelmét kívántam felhívni az Erdélyben kiélesedett harcra, amely a kereszturiak által szállóigévé tett „vidék” és „központ” között hosszabb idő óta dúl.

A szárazságig tárgyilagos közlésemben kerültem minden élt, csupán az erők szétforgácsolásának céltalanságát és káros voltát kívántam kiemelni és hozzátettem: „Én azonban hiszek az élet harcának jobbra fordulásában és az erkölcs diadalában”.

A megjegyzés azt mondja: „Jóllehet ezen cikkében igyekszik cikkíró afia pártatlannak feltüntetni magát”, mégis soraiban a „jó erkölcs diadalában bízva”, nem tudja ezt mégse megtartani.

Az erkölcs diadalában mindig hittem s a fennforgó éles harc megindításánál is hiszek abban. Meggyőződésem szerint elfogulatlan olvasó a fenti száraz közlésekben pártoskodó állásfoglalást fel nem ismerhet és ilyet nem is sejthet. *Itt* valóban nem akartam álláspontot foglalni semmi irányban. Igen szomorú volna, ha a „jó erkölcs diadalában” való bizakodás a Dávid Ferenc egyházában már gyanús állásfoglalás volna, hisz mindenféle küzdelemben minden teremtett keresztényi léleknek bíznia kell az erkölcsös felfogás, az erkölcsös magatartás diadalában.

De ennél sokkal súlyosabb az U. Egyháznak ez a nézőpontja: „vajjon nem helyesebb cselekedet volna-e, hogy olyan vitába, amelyet mi kell, hogy eldöntsünk, a vitán kívül állók ismét ne szóljanak bele”?

A kérdés feltevése szomorú lelki válságra mutat. A magyar unitáriusságnak elvileg nem lehet oly ügye, amelyben egyetlen unitárius is „a vitán kívül álló” lehetne. Nem szabad széles e világon egyetlen magyar unitáriusnak lennie, aki a Dávid Ferenc egyházában folyó egyházi vonatkozású vitában az egyház vélt érdekében síkra szállani ne volna kötelezve. Ezt a kötelességet minden magyar unitáriusra reá rójja az unitárius egyház egyetemes érdekeit szolgáló igazságért való küzdelem kötelme.

A magyar unitáriusság egységének gondolatát egyházi törvényünk örzi, ha egyeseknél a nekünk életet jelentő egyetemes unitárius gondolatot a némileg érthető localis érdek el is nyomja. A gondolatok vámmmentessége, a törvény szerint tiszteletben tartott vámhatár dacára, minket megóv attól, hogy „kivül állókká” legyünk! A szervezet kérdése a mi életműködésünket is befolyásolja, ha magasabb nézőpontra helyezkedve szemléljük a kérdést.

Az „U. Egyház” különösen súlyos hibát követett el a „kivül állók” kirekesztő gondolatának a publikálásával, hisz jól tudja, hogy a kereszturiak gazdasági „kert”-jében lelkünknek értékes virágai pompáznak.

A K. M.-ben megjelent véleményes jelentésem tudatosan éles, de a vonatkozó támadások után a kereszturiak által képviselt „vidék”-kel szemben erre szükség volt. Ha az E. K. Tanács hivatalos fölhívására a sors a tűzvonalba dobott, akkor teljesen alkalmazkodnom kellett az ellenfél harci rendszeréhez. Én vállaltam a harcot, mert a nemes harcban helyt állani férfias kötelesség.

Egyházam iránti szeretetem azt parancsolta, hogy a kereszturi harcmodorral szemben visszhang legyek. Én lélekben olyan vagyok, mint a tihanyi apátság templomának visszhangot adó tiszta fala: ugyanazokat a hangokat adom vissza mindig, — egyszer, vagy a lelki atmoszféra szerint többször —, amelyek lekem templomának fehéren tartott falát érintik.

Eddigi cikkeim végszávaival egyezően hazafiságos szeretettel köszöntöm székely testvéreimet.

Dr. T. Gy.

A „Keresztény Magvető LXIV. évf. 6. füzetében rövid ismertetést olvasunk Biró Lajos hódmezővásárhelyi unitárius lelkész „Virágok” címen kiadott tíz egyházi beszédéről. Nekünk, akik ismerjük e beszédeket s ismerjük Biró Lajost, aki ott áll e beszédek mögött, vagy helyesebben benne él a beszédeiben, érdekes olvasni olyan emberek megjegyzéseit, akikhez a nyomtatott sorokban csak a testet öltött gondolatok jutottak el. Szerzőnk a mostani beszédeiből ítelve már elfelejtette a teológián kapott utasításokat s a maga módja szerint egy új felelettel, amely teljesen egyéni, magyarázza meg nekünk ezt a kérdést: hogyan predikáljunk. A hét munkásnapjain, szorgalmasan gyűjti az Isten mezőiről a virágokat s vasárnapokon ezekkel ajándékozta meg a híveit. Virágokkal, melyeket mi eddig nem is ismertünk. Sőt néha azt hittük róluk, hogy tövissek s mikor a kezükbe adja, megszépülnek és mi csodálkozva vesszük az ajándékait. Vannak akik érthetetlenül állnak, látván e virágcsokrokat. De mi tudjuk, hogy a lelke legszebb virága a szerénység mondatja vele azt, hogy csak virág az, amit a beszédeiben ad, mert „lélek és élet” annak minden sora s értelme van az olyan szavaknak is amelyek félszegen illeszkednek bele a mi gondolkozásunk s világfelfogásunk szótárába. Igen, van egy külön „lélekország” s mi tudjuk, hogy van, mert látjuk, hogy ő benne él. Onnan hozza a gondolatait, oda vezet a híveit a cselekedeteivel. Vári Albert, aki a Magvetőben fölhívja a figyelmünket a Biró Lajos által szedett virág-csokorra, talán nem is sejtette, hogy milyen buzdítást adott Biró Lajosnak e megjegyzésével: „Unitárius egyházi szónok nem elégedhetik meg azzal, hogy a fantáziát izgatja, hanem hivatása az értelmet világosítani, az akaratot elhatározásra bírni s az evangélium igazságai által istenországot a földön előkészítem”. Hiszen éppen ez az, amit Biró nem csak a beszédeivel hirdet, hanem az életével, a munkájával cselekszi is azt. Az értelmet világosítja, amikor felhívja a figyelmünket a bennünk levő lelki értékekre s meg tud győzni arról, hogy azoknak ápolása, gyarapítása többet ér a föld minden kincsénél. Elhatározásra bírja az akaratot is, mert mi, akik sokszor csodálattal szemléljük az ő evangéliumos életét, vágyakozással igyekszünk úgy szolgálni az Isten országát mint ő, akinek vállain a palást a szeretet ruhája, mely virágokat szór a fáradt lelkű élet-

vándorok, a híveinek lábai elé, hogy azokon járva érezzék az Isten kezének simogatásait, aki virág szirmokkal hegyesíti a sajgó sebeket, s az Isten mezőin szedett gyógyfüvekből orvosságot készít a szegénységre, az elégedetlenségre s misztikus, bűvös erejével templomba hívogatja és imádkozni tanítja a hitetleneket is. Unitárius egyházi szónok nem a szószéken kezdi s nem is ott fejezi be a beszédet, mert ő az Isten prófétája, aki a földön is, a hívei között a hétköznapon is ott él abban a láthatatlan „Lélekország”-ban, melynek szántóvető munkása nemcsak akkor, amikor virágokat gyűjt vagy szór, hanem akkor is, amikor a szószék után az életben gyümölcsbe szökkenti s lelke melegével megérleli azokat a hívei boldogulására s az Isten országának előkészítésére.

Legyen a prédikáció egy kis életdarab az unitárius templomok szószékein, de mindig az legyen. S ha a XIX. sz. gondolatvilága mely egyedül a racionalizmus ekéivel akarta barázdába szántani az evangélium igazságait, néha megdöbbenve is áll meg e beszédek hallatára, mi ne ijedjünk meg s a lélek szavain hirdessük tovább az élet értelmét, melyben bizony vannak misztikumok is, mert misztikus a földre szökkenése s olyan a halálba dölése is s úgy amint van, az Isten hatalmát hirdető szent valóság.

Mintha hallanám a Biró Lajossal együtt dolgozó és imádkozó hívek áhitatos szíve dobogását, amint az Evangéliumok lélek virágait az életükhöz ölelve, a kereszthordozás kínjai között és átszellemült „lélek mosollyal” üzenik . . . .
Hát így prédikáljunk!!! P. I.

A JÖVŐ UTJAIN.

SZÁMOK TÜKRÉBEN.

Tizenöt esztendeje küzdök a csonkamagyarországi unitáriusság a magáramaradottság, a lét vagy nem lét kérdésével. A kényszerűség parancsolta változások megtörténtek, az egyház élete igyekezett alkalmazkodni az új, megváltozott kívánalmakhoz és szükségekhez. Az egyházi élet súlypontja Budapestre és közvetlen környékére összpontosul. A dunántuli részek központja: Polgárdi elveszti a maga jelentőségét, lassu kihalás útján van, dunántuli részek váro-

saiban lakó unitáriusoknak gondozását, dacára annak, hogy ujabban az egész Dunántul Polgárdinak adózó körlelkézségnek lett nyilvánítva, legnagyobb részben a püspöki vikárius és a missziós lelkész látják el. Az alföldi egyházközségek közül Hódmezővásárhely és vidéke, ujabban a fejlődés és újraéledés jeleit mutatja. Füzesgyarmat éli a maga csendes életét, azonban társ egyházközségének gondozását egyházi törvényeinkkel ellentétben világi ember látja el lévitai szolgálattal. Régi leányegyházközségek: Mezőberény és szórványok Hetes, Seregélyes teljesen elnéptelenedtek részben a gondozás hiánya, részben a kihalás útján. Az erdélyi menekülők terelik rá a figyelmet arra, hogy a nagyobb városokban 20–30 unitárius hívő él. Tévedés volna azt hinni, ahogyan ezt sokan szeretik állítani, hogy ezek mind 1920. után kerültek ki, mert pl. már 1920-ban Debrecenben és Szegeden 24–24, Kecskeméten 14 unitárius élt. Hogy mennyire téves ez az elgondolás azt bizonyítja az is, hogy 1910-ben Pécs, Sopron és Miskolc unitáriusainak a száma meghaladta azt a lélekszámot, mellyel 1920-ban s utána a missziós munkát megkezdték. Igaz, hogy a multban nem volt megfelelő számban lelkész, akinek ideje lett volna arra, hogy a vidéki városokat is ellássa. A budapesti egyházközség 1920-ban állandó másodlelkészt nyer, az Unitárius Misszió Ház pedig egy, később két lelkészt állít szolgálatba, s indul be a vidéki városok megszervezése: Szeged, Debrecen, Gyula, Nyiregyháza, Pécs, Kaposvár, Miskolc, Cegléd, Szolnok, Győr és Sopron az állomáshelyei ennek az újabb missziós munkának. A végzett munka azonban a legtöbb helyen nem rendszeres, csak *alkalmi* ünnepi szolgálat, mely alkalmas a lelkek felfrissítésére, de szervezetlensége miatt gyenge az egyházi élet továbbfejlesztésére. Néha egy-két év is eltelik, egyik-másik helyen két Istentisztelet tartása között, s így lekipásztori gondozói munkáról természetszerűleg szó sem lehet. Az eredmény csak a mult, a felnőtt generációnak konzerválása, de nem ad biztosítékot a jövő felépítéséhez. A fejlődés további útját Budapest vidékének megszervezése jelzi. Magában a fővárosban mgenövkedett az unitárius iskolás gyermekek száma, megindul a kiáramlás a pestvidéki városok felé, s a fővárosban rendszeres hitoktatásban részesült gyermekek irányítják reá a figyelmet arra, hogy pestkörnyéken is nagy számban telepedtek meg unitáriusok. A hitoktatás rendszeres ellátására az állam és a főváros áldozatkészségéből az egyház két önálló hitoktatót nyer

Az egyház lassan rájön, hogy pestvidéken ötven söt százas csoportokban élnek unitáriusok. Ezek beszerzése és Istentiszteletekkel való ellátása a közelmúlt munkájának eredménye. Az új szóróványállomások: Kispest, Pestszentlőrinc, Pestszenterzsébet, Rákospalota, Csepel és Újpest hívei már rendszeres gondozásban részesülnek. Allandó Istentiszteletek, helybeli hitoktatás, vallásos ünnepélyek, lelkipásztori gondozói és szóróványvezetői látogató munka, valamint karitatív segélyezés biztosítékai a jövő építésének. Magában Budapesten is fejlődést tapasztalunk, ahol a régi templom mellett új templom nyílik a Misszió házában, továbbá a X. és VI. kerületek lakói részére rendszeres Istentiszteletek tartására nyílik alkalom a Máv. telepi közös protestáns imaházban, illetőleg a VI. Gömb u. iskolában. A régi Dávid Ferenc Egylet mellett ma már öt új egyesületben élhetik ki egyháztagjaink az egyre fontosabb missziót betöltő egyháztársadalmi életet.

A jelennek jövőt építő programját a múlt konzerválásában, a jelen megtartásában foglalhatjuk össze. Meg kell tartani azokat, akik ma még unitáriusok. Talán vannak olyanok, akik ezzel a felfogással meg vannak elégedve, s az előbb vázoltakban csak örömet és diadalt látnak. De elfelejtik azt, hogy az eredmények mellett, mennyi eredménytől estünk el. Mennyi olyan kérdés van, amelyiken változtatni kell és lehet. Csak vázolni fogok néhányat a következőkben. Csonkamagyarországon ma kb. 200—220 unitárius elemi és középiskolás gyermek nem részesül unitárius hitoktatásban. A protestánsok teljesen kimaradtak dacára annak, hogy 1920-ban a véderőnél 300 unitárius katonai állományu egyén szolgál s a tiszt létszám azóta csak emelkedett. Katonáinkat református és lutheránus dogmatikai szellemben nevelkedett lelkészek gondozzák, katonai iskolába járó növendékeinket pedig ők látják el hitoktatással, stb.

Az 1920—1930. közé eső tíz esztendő valóban csak a múlt eredményeinek a megtartása volt. Bizonyítja ezt a napokban megjelent 1930 évi népszámlálást feldolgozó hivatalos kiadvány, melynek kimutatása szerint az 1920-ban talált 6224 unitárius lélek helyett 1930-ban 6266 lelket találtak, tehát az összeírás tíz év alatt javunkra 42 lelket mutat ki.

Az ország mai megésonkított területén 1900-ban kb. 2500—3000, 1910-ben pedig 5099 lelket számláltak. A nagyobbarányu fejlődés 1910 és 1920 között történik, amikor nagy volt az

erdélyi részekről történő bevándorlás, a menekülés után sokan itt maradnak, mert a háborus időben könnyen teremtettek maguknak élet és munkalehetőséget s 1919-ben már jönnek az erdélyi menekülők, kiknek egyik csoportja azonban csak az 1920-as évek legelején telepszik meg az országban. Dacára annak, hogy a beköltözökés folyamányaként gyarapodás történt 1910 és 1920 között, igen nagy veszteségekről is beszámolhatunk. Pl. Orosháza ahol, 1900-ban talált 366 lélekről a hívek száma felszaporodik 1910-re 442 lélekre, 1920-ban csak 307, 1930-ban már csak 203 lelket találunk. Szóval 20 esztendő alatt 239 lélek veszteséggel találkozunk. Hasonlóan szomorú képet mutat a statisztika Dévaványáról, ahol 1910-ben még 142 lélek van, 1920-ban már csak 76 lélek s 1930-ban már nem szerepel a kimutatásban, mivel nem éri el a 30 lelkes átlagszámot. Mezőberény 1900-ban elért 70 lélekről, 1910-re 29, 1920-ra 12 lélekre apad, s ma már talán egy vagy két lélek maradt meg hirmondónak.

Ezeket a szomorú dolgokat azért mondjuk el, mert építeni akarunk. Ha tisztában vagyunk a veszedelmekkel, a veszteséggel, a feladott pozíciókkal és a még megnyerhető lehetőségekkel, akkor tudunk új életet teremteni, ahogyan új élet van mindazon helyeken, ahol akár egyházi avagy azok hiányában világi és egyházi pásztorok veszik át a nyáj gondozását. Csak azokról a helyekről beszélek, ahol személyes tapasztalatok útján győződtem meg a munkáról. Ahogyan Kispest, Pesterzsébet, vagy a budapesti X. kerületi szóróvány vezetői világi papokként missziót fejtenek ki, híveket látogatnak, szegényeket gondoznak és pásztorolnak, ott új élet fakad a romok helyén. Csak emberek kellene, lelkes, Istenben bizó unitáriusok, akik látják a múlt munkájának minden értékét, de annak hiányait is, akik figyelő szemmel körülnézve a jelenben, megtaláljuk azokat a helyes munkalehetőségeket, amelyek mérlegelése után minden egyes kis 20—30 unitárius lelket számláló szóróványt pásztorolni, misszionálni és építeni lehet. Akik építenek és dolgoznak és már a jelenben is a jövőt munkálják!

Ferencz József

Egyetlen összekötő kapcsunk, nagy szétszórtságunkban az Unitárius Értesítő! Éppen ezért minden erőnkkel igyekezzünk fentartani!

ISTEN ELŐTT.

Adósok — a szeretettel.

Róm. Lev. 13. rész, 8. vers; „Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte.”

Én is azt kívánok nektek testvéreim, amit most minden ember kíván: boldog újévet: Jobb évet kívánok, mint az eddigi rossz évek voltak. Kívánok . . . és nyujtom a kezemet, de kezemben számla, amit fizetni kell.

Ez sem lehet már boldog esztendő, — sustog a harag a szivedben, — ha már újév napján reggel korán fizetni kell.

Én pedig tartom magam makaesul ahhoz, hogy nektek boldog újévet kívánok és nyujtom a számlát mert adósok vagytok. Így szól a szövege az adós-levélnek: „Senkinek ne tartozzatok, — hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek.”

Hej, de kegyetlen ez az adós-levél, hiszen ha eszünkbe jut minden adóságunk, újév első napján rosszul lesz a boldogságunk. — Kölcsönök, adók, vámok, hitelek — eh ezt mind ki kell fizetni, már is rosszul kezdődik az újévünk. Micsoda kegyetlen adóslevél, mely így kezdődik, „Senkinek, semmivel ne tartozzatok . . . csak a szeretettel legyetek adósok!

Testvéreim ne féljete, nem álltam én be végrehajtónak. Tudom én jól, hogy épen ezek miatt nincs sokszor boldogabb újévünk, — a terhek, az adók, a vámok, a kölcsönök — én nem is ezt kérem, mert amit én végrehajtani akarok rajtatok, azzal az is adós, akinek a földön semmi tartozása nincsen pénzben. Én épen boldogabb új évet akarok nektek, nem csak kívánni, hanem szerezni is és épen ezért mutatom be az adóslevelet, amivel mindenikünk adós, — szent könyvünk szerint, — mert eddig senkisé tudta azt, hogy az adón kívül és a kölcsön pénzén kívül *szeretettel adós ember az embernek*. Nem tudta a német, hogy a franciának szeretettel adós. Nem jóvátétel fizetéssel, hanem szeretettel adós. — Nem tudta még eddig senki az emberek között, hogy az Isten színe előtt kötelezte magát a lelkével, hogy szeretni fogja embertársát; kötelezte magát a földre születése előtt, — de amikor aztán a földre született elfeledte ezt a kötelezvényt — és csak arra emlékezett, hogy tartozik ugyan az embertársának, de tévedésbe esett és azt hitte, hogy gyűlölettel adós. És azt kifizette. Alaposan. Az utolsó fillérig . . . Emlékezetek csak milyen évek voltak! hiába kívántunk egymásnak boldogabb újévet, a boldogságunkkal

adós maradt az év, akárcsak az ember, aki tévedésből azt hitte, hogy gyűlölettel adós. Istenem, milyen háboru lett ebből a tévedésből, — mennyi halott ember, — mennyi tenger könnyet hajtott végre rajtunk ez a nagy tévedés! — és nem akadt senki ember ezen a világon, aki a szent könyvet elővegye és az örök számlát az ember szeme elé tegye: „Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek!”

Boldog újévet! Sablonossá változott, — ez a szivből nyíló köszöntés virág. Boldog újévet, kívánjuk egymásnak mint egy gép, — lélektelenül, — de senki semmit nem tesz annak érdekében, hogy az ujesztendő boldogabb is legyen. Hogy meglátogasson az újév, mint egy jó rokon, aki jót hoz nekünk. Mert mindenki akar boldogabb újévet — magának, még a más rovására is. Csakhogy ez az élet úgy van felépítve, hogy abban egymásnak vihetünk s adhatunk boldogabb újévet. Én neked vihetek és te nekem hozhatsz valami boldogságot. Ha tartozol nekem, — én elengedhetem a tartozásodat, hogy legyen neked ezzel boldogabb újéved. Ha megbántottalak és haragszol reám, — megkövetlek; hogyha megbántottál, letörlöm a tartozásodat . . . legyen így neked is boldogabb újéved. Mert mi itt a földön olyan lelkek vagyunk, akik egymásnak is, Istennek is adósai vagyunk.

Mert te testvérem eddig még nem tudtad, hogy ki vagy. Nem csak egy ember, nemcsak egy természet szülte anyaghalmaz, aki csak egyetlen egyszer tüntél fel születésed bölcsőjében — és örökre eltűnsz koporsód vonatján! Te egy adóssággal terhelt lélek vagy testvérem! Égi földönjáró . . . Földön átutazó . . . Férfjed, feleséged, gyermekeid, rokonaid és ismerőseid, — mind utitársaid, akikkel szemben tartozásod van és ezt az adósságot Szeretetnek hívják s amint ezt kifizetted, leszállnak mellőled, vagy más kocsira meunek, — de ezt az adósságot itt meg kell fizetned, mert a Szeretet az Isten világában törvény — és ha nem fizeted, jön a végrehajtó, akinek a neve a mi világunkban: Szenvedés. Ez végrehajtja rajtad a szeretet törvényt. Ne tartozz senkinek semmivel, — csak azzal, hogy szeresd felebarátodat.

De miből fizessek, — vagy hogyan fizessek? Ezt kérdezed. Kérdezd meg csak attól, aki adósságot nem hozott magával a földre, de az aranyait, — a lelke jóságát és szeretetét reánk pazarolta. Nem volt ő adósa senkinek — az Ur Jézus Krisztus és mégis fizetett könnyeivel, be-

teget gyógyító erejével, szelid jó szavával, fizetett vérével, testével, lelkével a szeretet aranyát fizette minékünk.

Neked sokan hiteleznek az emberek testvérem! — Türelemmel, elnézéssel, hallgatással hiteleznek néked. Fizesd meg hát mindenkinek, amivel tartozol. Akinek bocsánattal bocsánatot, akinek jó szóval, szelid szót, — akinek meg könnyel vagy adósa, fizesd meg a könnyet.

Mindent fizess meg szeretettel, hogy ne legyen semmi adóssága a lelkednek az új évben, — mert ha nem vagy adós, nem keres fel akkor a szenvedés és szenvedés nélkül boldog lesz újéved! Látod-e? Mi magyarok is adósai voltunk egymásnak a szeretettel, de mi mindenki másnak előbb nyújtottuk a szeretetet, mint a saját testvérünknek. Idegen földrészek emberét hamarabb szeretttük, mint szomszédunkat. Pedig az nem szeretet, amely az egy földre teremtett és egy nyelvű testvért sem tudja szeretni! És látod most behajtja rajtunk magyarokon is a Törvény, a Szeretet az adósságot. Kisebb földdarabra szoritott a törvény... csonka földdarabra, hogy közelebb legyünk egymásnak szívéhez és a szenvedésben egymásra szorulva szerethessük egymást. Mert ezzel tartozunk!

Boldog újévet kívánok mindenkinek. Az ifju nemzedéknek, boldog újévet: szebb jövőt! Az édes apáknak, boldog újévet: több munkát s kenyeret. Az édes anyáknak, boldog újévet: kevesebb aggodást és kevesebb gondot. A szomorúaknak: derüesebb napokat. A betegeknek is boldogabb újévet: türelmes szenvedést, vagy felépülést. — *És minden országnak boldogabb újévet. Békességet! Határok törlését, szent ölelkezését az összes népeknek. Az ágyuk és puskák tengerbe dobását és ezzel az egész világnak boldogabb újévet!*

Boldog újévet kívánok neked testvér! Te ilyenkor szerencsét kergetsz és szerencsepókot, — szerencsemalacot vagy kéményseprőt fogosol, hogy szerencséd legyen... Mi a szerencse itt ezen a földön, ahol olyan rövid ideig tart minden és mint a köd, elszáll? ahol virágok nyílnak és hervadnak; mosolyok nyílnak s mosolyok oly hamar elsápadnak. Ahol ugyanegy fából bölcsőt készítenek és koporsót. Ne szerencse tárgyakat és embereket keress, hanem a lelket és fizess szeretettel mindenért, bántásért és örömért, — szerető lélekkel fizess. Így földi éveid után boldog lesz, igazán boldog az az Ujlesztendő, melynek csak egyszer van első napja, amely Mennybe költözésed napján kezdődik — és nem végződik el soha... soha...

Biró Lajos.

Karácsonyi krónika.

* Minden évben szívszorongva várjuk a karácsonyi szent ünnepeket. A kicsinyeink azért, mert a meggyújtott karácsonyfa mindig szent áhitatot, csodálkozó, meleg szeretetet vált ki szívében, mi nagyok pedig azért, mert összeszorul a szívünk annak a gondolatára, hogy vajjon be tudunk-e takarni minden ruhátlanságot s ki tudunk-e elégiteni minden éhező száját. Hála a jó Istennek és asszonyaink szerető nagy szívének, minden aggodalmunk ellenére is úgy tölthettük el karácsonyunkat, hogy annak nyugalma nem zavarta meg a nyomornak éles kiáltása.

Karácsony hetében tartottuk meg ünnepélyeinket úgy a fővárosban mint a környékbeli városokban.

Cserkészek. Dec. 21-én a Koháry utcai templomban gyultak ki először a karácsonyi gyertyácskák a cserkészi szívében. Szállt az ének, gyönyörködtünk a fiúk szavalatában s szívébe fogadták *Pethő* István parancsnok karácsonyi üzenetét. Utána gazdag teaest volt a Nőszövetség jóvoltából. Dec. 24-én délután az egyes örsök készítettek el egy-egy kis karácsonyfát s a városok keresztülvonulva felkerestek a szegény unitárius családokat, hogy örömet vigyenek a meggyötört gyermek szívébe. Micsoda öröm s mily csillogó könny fogadta az aznapi jótettet. A szent estére ki lehetett oldani a zöld nyakendő csokrát. Ez a csodás szép gondolat utánzásra és tovább fejlesztésre méltó.

Iskolások, Dec. 22-én délután a Koháry utcában ismét kigyult a karácsonyfa. Kb. 300 gyermek és szülő állta körül a szeretet eme szent emlékét. Ima, ének, szavalatok szálltak az égig s csodálkozó szemek bámultak rá az égő csodafára. *Simonyi* Györgyi tanítónő mesélt s *Józan* Miklós vikárius áldotta meg a gyermekeket. Utána szeretet csomagok kiosztása a tanácsteremben.

Ifjak, leányok. A Brassai Sámuel egyesület és a Percelné Kozma Flóra leányegyesület ugyan ezen a napon este 6 órakor tartották meg ünnepélyüket a Misszó Ház templomában. *Józan* Miklós vikárius imádsága s *Ferencz* József beszéde után szavaltak *Sófalvy* Lajos, *Szöke* Mária, saját novelláját *Vass* Ilona, saját versét *Péterfy* László mondta el. Utána gazdagon megterített asztalok várták az ifjakat szeretetvendégségre a gyülekezeti teremben az Unit. Nőszövetség áldozatkészségéből.

Rákospalotán dec. 18-án délután 4 órakor *Barabás* István lelkész tartott Istentiszteletet s utána *Fejér* Domokos szórvány gondnok vezetésével megrendezték a karácsonyfaünnepélyt, amelyre a Nőszövetség küldött szeretetsomagokat s maguk a szórvány tagjai is gyűjtöttek, amint ezt alább közöljük. A Nőszövetséget a szép ünnepélyen dr. *Tihanyi* Györgyné és *Péterfy* Juliska urnők képviselték.

Ujpesten dec. 21-én délután 4 órakor rendezte meg *Imreh* Ilona hitoktató a karácsonyfaünnepet s ezen *Józan* Miklósné vikáriusné ómél-

tósága is megjelent s a szegényebb családoknak élelmiszert, ruhát és tüzelőt osztott ki. Ezenkívül 45 gyermek kapott csomagot.

Pestszenterzsébeten dec. 25-én az Istentisztelet után volt az ünnepély Kiss Mózes szórványgondnok rendezésében, aki az ünnepély buzdító beszédét mondta. A szegényekről ugyancsak az ő fáradhatatlan és csodálatra méltó buzgósa gondoskodott. 50 gyermek kapott csomagot.

Köbányai Máv. telepen dec. 26-án az Istentisztelet után gyultak ki a kis gyertyácskák s ezuttal Pethő István, Bodóczy Gábor és Ferencz József beszéltek. 50 gyermek arcán gyult ki az öröm a csomagok kiosztása alatt. Bodóczy Gábor afia örvendezhetett fáradsága sikerén.

Pestszentlőrincen dec. 27-én volt az utolsó karácsonyfaünnepélyünk, ahol még az öregek szemében is könny csillogott, mikor egy-egy gyertya meggyújtásánál egy-egy erdélyi város nevét sóhajtották el a gyermeki szívek az Egek Urához.

Pethő István beszélt, Égeni János szórványgondnok buzdított összetartásra. Testvéri találkozására volt ez a szenvedő emberi szíveknek.

Budapest szegényeiről az Unitárius Nőszövetség fáradhatatlan nőtagjai gondoskodtak. Csodálatra méltó az a találékonyság, ahogy a mi asszonyaink tudnak segíteni s mindig bámulni fogjuk azt a törhetetlen energiájú agilitást, amellyel Barabás Istvánné tisztelendő asszony gondozza a minden rendű és rangú szegényeket. Asszonyaink előtt levesszük a kalapot s meghajtjuk fejünket. A nyomoruságon csak ők tudnak segíteni. Bárcsak egyházunk nagyjai és férfiai megértenék az ő áldozatos munkájukat és törhetetlenül hívő asszonyi szívüket. Ők a maguk sorsán kívül mások nyomoruságát is hordozzák. Adjon hozzá az Isten nekik erőt és kegyelmet.

Lapunk hivatalos részében közöljük a Nőszövetség elszámolását. Lássa mindenki, hogy milyen csekélyiségekből tevődik össze az ő nagy szeretetük. Oh! ha az a szeretet nagyobb és szelesebb volna, amelyik ad és támogat, a bibliai csodák szemünk láttára elevenednének meg. Hisz így is járnak a sánták s látnak a vakok.

Krónikás.

HIREK.

Felhívás előfizetésre. Az 1933-as esztendővel nemcsak éveink száma, de — úgy látzik — gondjaink is megnőnek. Vagyis nagyobb lesz rajtunk a teher s éppen ezért nagyobb kell, hogy legyen bennünk a hit is. Szenvedések elhordozására csak az Istenbe vetett rendithetetlen bizalom képes. Ezt élesztgeti az Unitárius Értésítő, a csonkaországi unitáriusok egyetlen lapja. Ha tehát ilyen szolgálatot akarunk tenni a k. előfizetőinknek, kérjük jöjjenek segítségünkre s fizessék be minél hamarabb az évi 4— P. előfizetési díjat, nehogy fennakadás legyen lapunk előállításában és szétküldésében.

Kéziratot minden hó 1.-ig kérünk. Lapunk minden hó 15.-én jelenik meg.

Helyreigazítás.

Kaptuk az alábbi levelet, amelyet készségesen leközlünk annál is inkább, mivel az U. É. 1932. évfolyamának 20. száma elnézésből hozta az illető széljegyzetet, amelyről itt szó van.

„Unitárius Értésítő” Szerkesztőségének

Budapest.

Kedves Szerkesztő Atyámfia! — Lapunknak 1932. december 15-én megjelent számában a 4. oldalon a 2. sz. szerkesztői széljegyzetben téves adat került bele. Azt mondja a széljegyzet, hogy 1928-ban 3250.82 pengővel járult hozzá az egyházközség az Értésítő kiadásához. Pénztárkönyvünk tanúsága szerint, ebben a tételben vannak összegezve a 1928. évi összes dologi kiadások.

Az általam szerkesztett „Unitárius Értésítő” költségei között szerepel az 1928. költségvetés szerint megállapított rendes évi segély, 240 pengő. Azonkívül néhai Ferenc József püspök halálakor kiadott rendkívüli szám, amely nagyobb terjedelemben és 1500 példányban jelent meg, 401.15 pengő.

Azonkívül a szerkesztőváltás alkalmával az egyházközség volt szíves átvállalni (Kebli Tanács jkve: 1928. XII. 3-án 3) pont alatt) az 1922. juniustól 1928. decemberig mutató, hét évi deficitet: 1.000 (Egyezer) pengőt. Ez az ezer pengő be van állítva az egyházközség 1929. évi költségvetésébe.

Ez a tényállás. Egyéb mondanivalóm nincs. Csak kérem tisztelettel a helyreigazítást.

Budapest, 1932. december 24.

Józan Miklós.

Dávid Ferenc Estély.

December hó 2-án a Missio Ház templomában tartott vallásos és hazafias est a háború előtt tartott estélyek nagy sikereire emlékeztetett. A templom a kedvezőtlen idő ellenére is zsúfolásig megtelt s a közönség, melynek sorában mindenik keresztény felekezet képviselve volt, egy szívvel áldozott a vallásosság és hazafiság szent oltárán. Az estélyen dr. Boross György püspök is részt vett. A gyülekezet éneke után dr. Csiki Gábor lelkész imádkozott. dr. báró Dániel Gábor elnök megnyitóját, betegsége miatt, dr. vitéz Nyiredy Géza alelnök olvasta fel. Petry Kató, az Operaház művésznője ösi erdélyi zsoltárokat énekelte, dr. Kolozsváry Bálint egyetemi tanár előadásában a kormány nemzeti munkatervével kapcsolatosan Erdély lelkét szólaltatta meg. Sándy Tamás hegedűművész, Mikus-Csák István orgonaművész kíséretével zeneszámokat adott elő. Igrác Rózsa, a Kamara Színház művésznője udvarhelyszéki menyecskének öltözve székely népballadák előadásával könnyeztette meg még a férfi közönséget is. A nagyszerű estély templomi részét dr. Nyiredy Géza alelnök zárószava és a Hymnus zárta be.

Utána az egyházközség kezdeményezésére a Missio Ház rendezésével egy pár terítékes szerény, de egyházas, hangulatában emelkedett társas vacsora következett a Missio Ház gyülekezeti termében. dr. Boross György püspököt itt Józan Miklós püspöki vikárius részesítette testvéries üdvözlésben, amira a püspök meleg hangon válaszolt és beszélt az erdélyi anyaegyház dol-

gairól. Dimény Mózes köri felügyelő gondnok és dr. Tóth György az egyházközség gondnoka egyházi életünk aktuális kérdéseit tették szóvá. A fehér asztal hangulata is nagyban hozzájárult egyházi életünk felelevenítéséhez s a régi jó unitárius összetartás szellemének ápolásához. Cs.

Biblia óráink január 5-én és 19-én este fél 7 órakor lesznek. Csütörtöki napra tettük; hogy az egyetemi ifjuságunk ne legyen zavarva a vacsoráztatási akció által. Rajtuk kívül mindenkit szívesen várunk, aki érdeklődik a Biblia világa iránt. Már eddig is szépen növekedik a résztvevők száma.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági egyesület az idei iskolai évben nem rendez meg tavaly beindított serlegvacsoráját. Helyette január hó végén egy ünnepélyt rendez, melyen Brassai Sámuelnek, az egyesület alelnöke Péterfy László által megfestett arcképét fogja leleplezni. Az estély jövedelmét a székelykereszturi és a kolozsvári unitárius gimnáziumok megsegítésére adományozza az egyesület.

Az 1933 évi költségvetést a kebli tanács és utána a közgyűlés elfogadta. A költségvetés 58.450 P összeggel dolgozik.

A házbérvédelem lecsökkent a boltberek és lakásberek kényszerű leszállításával 45.000 P-re. Ezzel szemben a házra a köteles kiadások és 2.550 P. — ami csekély összeg tatarozási költség, vagyis együtt 33.000 P. levonásával tulajdonképpen tiszta jövedelem 12.000 P.

Egyházi adóba nem mert a gazdasági bizottság többet felvenni, mint 7.000 P-t. a kivetés szerint ugyan 13.000 P lenne, de a gyakorlat azt mutatja, hogy ez a 7.000 P se igen érkezik be. Ez szomorú és a nehéz viszonyok se magyarázzák teljesen meg ezt a buzgóság hiányt. Igyekezzünk egyházunk iránti kötelességünket a pénzügyek terén is teljesíteni.

Az Unitárius Értesítőnél előfizetési díjakból 1.200 P, Igazgató tanácstól 200 P és Missioháztól 300 P van felvéve, ezzel szemben a lap kiadása 2.000 P vagyis az egyházközség fizet még 300 P-t, hogy megjelenhessen a lap. Aki csak teheti, fizessen elő az Unitárius Értesítőre, ebből vehet tudomást csonka hazánkban egyedül az unitárius embert specialisan érdeklő ügyekről.

A kiadásoknál a személyi kiadások 17.206 P 40 f-el szerepelnek.

Dologi kiadásaink 4.540 P-vel, ahol 100 P-t vehetett fel csak a bizottság a könyvtár gyarapítására. A könyvtár gyarapítása is fontos, de a legszükségesebb volna könyvszekrény a gyűjtött, de el nem helyezhető könyvek részére. Jómódu hiveink itt szerezhetnének egyházunk érdekében áldozatkészségükkel el nem muló érdemeket.

Alapok és adományok címén 2.000 P szerepel. Ebből lelkeszi nyugdíjalapra 1.500 P van felvéve. A lelkeszi nyugdíjalapra szintén felhívjuk hiveink figyelmét, akik tehetik a nyugdíjalapra való adománnyal róják le hálájukat a vigaszt nyújtó és hitet erősítő lelkeszeink iránt. Jótékonyagra és pedig általánosra 500 P énekkar segélyre 50 P van felvéve. Csekély összegek, ha az adó jobban folya be, úgy többet lehetne adni erre a célra is. Régi alapok valórizálására 200 P. Ez az összeg első lelkeszünk alapítványának valórizálására fordítatik. Ez erkölcsi kötelesség. Bár többet tehetne az egyház, hogy összes alapítványokat helyrehozhathatná, akkor az egyház anyagilag is megerősödne.

Ezeket tartottam szükségesnek a költségvetés ismeretése közben elmondani. Céлом nem a száraz leadása a számoknak, hanem lelket önteni még a számokba is, hogy legyen az egyházban élet, buzgóság, lelkesedés és siker még a költségvetés tárgyalásakor is. Notárius.

Gróf Batthyány Inoa örökös alapítvány és az ezzel kapcsolatos Szövetség utcai alapítvány és az ezzel kapcsolatos Szövetség utcai alapítvány költségtetésére nézve meg említjük, hogy a 20.000 P örökös alapítvány kamatai fejében a protestáns Menza részére 500 P-t adományoznak. Egyetemi hallgatóink ezért ebédet kapnak a menzán. A hiányzó részt a Missioház pótolja. Brassai Sámuel ifjusági egyesületnek tandíj és szigorlatidíj segélyre 150 P-t adományozott, melyet az egyetel ajánlatára a kebli tanács személyenként utal ki. A többi összeg tartalékolásra fordítatik.

A 48.000 P alapítvány kamatai fejében hittankönyvekre tanulóknak 120 P-t adományozott. Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket figyelmeztessék a tankönyvek, de különösen a hittankönyvek gondos kimelésére, ez általános és egyházi érdek és nevelési kötelesség is.

Az Unitárius Nőszövetségnek 500 P-t adományozott. Ezt a összeget indokolni se kell. Kérjük hiveinket, hogy adják jó szível a havi járulékokat és karácsonyi adományokat akár pénzben, akár természetben; mert ott csak szaporodik még anyagilag is nem is említve az erkölcsi hasznát az ilyen adományoknak.

Cserkészeink 375 P-t kapnak. A jamboreera készülék sok költségbe kerül, 2.000 P összegre volna szükségünk. Adjon aki adhat: mert övék a jövő és ők a mi büszkeségünk.

Leányegyesületünk 100 P-t kapott azzal, hogy tandíjsegélyre fordítsa az ő ajánlatára, de a kebli tanács határozata alapján.

Tandíjsegélyre 150 P-t fordítunk, amelynek java része már ki van utalva.

A fennmaradt összeg szintén tartalékolásra fordítatik.

Ezek az összegek a Szövetség utcai ház jövedelméből (14.500 P) gyűlnek be. A jövedelem többi része az alapok házvételére fordított összegének kamataira és a házzal járó kiadásra fordítatnak. Általános megállapítás hogy a ház a mai körülmények között szépen jövedelmez és így jó vétel volt és jó biztosítéka az alapoknak.

i. o.

A hittan csoportok és a vasárnapi iskolai csoportokat a kebli tanács tagjai meglátogatták és kifejezték elismerésüket. Az ifjuság java része buzgón látogatja a hittanórákat és a vasárnapi iskolát. Kérjük a szülőket, hogy támogassák az egyházat ebben a valláserkölcsi kötelességében és ne legyen egy gyermek se, aki hiányzik a hittanórától vagy a vasárnapi iskolából. A világhábrú és a most tani ránknehezedett gondok meggyőzhetnek bennünkearról, hogy vallás nélkül nincs élet. Gyermekeink erősítésére és életképességére legjobb eszköz a benső hit forrása és ezt csak tanítással és gyakorlattal lehet megszerezni.

U. I.

Vasárnapi Iskolai értekezletet tartottak a vezetőik dec. 30-án. A szinte teljes számban megjelent csoportvezetők beszámoltak a mind nagyobb mértékben fejlődő szép intézményről. Elhatározták, hogy január 22.-én az Aréna-ut 25. sz. polgári iskolában és márc 12.-én a kispesti II. sz. Hungária-uti el. iskolában látogatást tesznek, hogy az ott látottakat és hallottakat megvitassák s ezáltal is saját csoportuk munkáját tovább fejlesszék. Kérjük a szülőket, hogy a csoportve-

zetők szép és áldozatos munkáját azzal becsülik és hálálják meg, hogy gyermekeiket pontosan elküldik az ő kedves vasárnapi iskolájukba.

Az evangélium jócselekedetben. Az Unitárius Misszió Ház elnöksége mindig arra törekedett, hogy a szeretet evangéliumát, mit a lelkesek a szószékről hirdetnek, lehetőleg gyakorlati jócselekedetben is megmutassa. Ebben a nemes törekvésében az amerikai unitárius nők szövetsége szokta támogatni az elnökséget, A sok eset közül csak egyet említünk fel. A nov. 27-iki Istentisztelet után a gyülekezeti teremben 50 szegény iskolás gyermek kapott egy-egy pár új cipőt. Az esetre jellemző, hogy egy özvegy szegény úri asszony, mikor gyermeke számára a pár cipőt átvette könnyezve ezt mondta dr. Csiki Gábor lelkésznek: „írja meg az amerikai unitárius asszonyoknak, hogy vissza adták hitem Istenben és az emberi szív jóságában.” Legyen a jó példa buzdítás a magyar hivek számára is: ki a Misszió Háznak ad valamit, szegény sorsu felebarátjával tesz jót. **CS.**

Az unitárius bál megrendezéséről az ifjúsági egyesület ebben az esztendőben lemondott, mivel nem akarja a nagyrészt középosztályhoz tartozó unitárius hiveket még jobban megterhelni. De viszont az életet sem akarják megfagyasztani s ezért elhatározták, hogy január 7-én, február 4-én, és március 4-én szombati napokon a Rákos utcai helyiségekben estélyeket rendeznek. Ezekre az estélyekre védnőknek kérték fel az eddigi bálók védőit. Kérjük hiveinket fogadják az ifjúság megkereséselt szívesen.

Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület 1932. december hó 7-én jól sikerült teaestélyt rendezett, melyen a tagok és azok barátai nagy számban vettek részt. Az egyesület vezetősége mindent megtett, hogy tagjai szociális nyomorán enyhítsen. A szokásos karácsonyi segélyeken kívül jelentős új eredményünk az, hogy egy tagunkat sikerült a szellemi szükségmunkára bejuttatnunk. Legutóbbi ülésén a revízió kérdésével foglalkozott dr. Balogh Pál volt egyleti alelnök javaslatára s elhatározta, hogy kiépíti a személyes kapcsolatot más országokban élő hitrokonaink ifjúságával s ezeket a kiépített kapcsolatokat a revízió és a magyar igazság ismertetésére is fel fogja használni. Sajnálattal látjuk azt, hogy unitárius ifjúságunk egy része s különösen vezető egyházi és világi állásban lévő hitrokonaink gyermekei nem kapcsolódnak be együletünk munkásságába. A szülőket és fiatalokat egyaránt kérjük, hogy teljes szeretettel és munkakedvvel jöjjenek támogatásunkra, hiszen együttes akarattal és munkássággal a magyar és az unitárius jövőt építjük.

Böloni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre, 1933 január hó 17-én elnökségi és választmányi ülést tart. Az ülés tárgya a m. kir. kereskedelmi minisztérium által jóváhagyott alapszabályok, valamint a rendszeres munka megindításával kapcsolatos feladatok megbeszélése. Az ülés helye az Unitárius Misszió Ház, IX. Rákos-u. 5. sz. a. terme, ideje este 8 óra.

Az Unitárius Misszió Ház templomában karácsonykor a kenyeret és a bort Nagy János rendőrtörzsörmester és neje atyánkfiai adományozták.

Az Unitárius Misszió Házban a budapesti unitárius összejövetelek sikerrel jártak. Az elmúlt évben

három összejövetelt tartottunk, melyeknek tiszta jövedelméből és más adakozásokból szeretetvendégség termünk felszerelését gyarapítottuk. Kérünk mindenkit, hogy abrosz vagy evőeszköz adományával járuljon hozzá felszerelésünk kiegészítéséhez.

Pálffy Móric néhai egyházközségi gondnokunkról a Magyar Tudományos Akadémia nov. 28-i összes ülésén emlékezett meg. Elhunyt gondnokunk a magyar természet-tudományos életnek egyik kiválósága volt. Mint nagynevű geológusról Wendl Aladár műegyetemi tanár mondta az emlékbeszédet.

Dr. Kisgyörgy Ferenc. Dec. 21-én avatták államtudományi doktorrá a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen dr. Kisgyörgy Ferenc bírót, keblit tanácsos afiát, akihez az egyházközség is sok reményt fűz, amennyiben a 345. János Zsigmond cserkészcsapatnak nem sokára vizsgázott tisztje lesz az ifjú doktor. A törhetetlen székely unitárius akaraterőt szeretjük ifjú barátunkban. Használja nemzetünk és egyházunk javára! Gratulálunk!

Dr. Ujlaki Géza ügyvéd afia december havában a Magyar Jogászegyletben előadást tartott „Magyarország alkotmányjogi reformkérdései” címen. Foglalkozott azzal, hogy a társadalmi gazdasági szervezet átalakulásával az ország közjogi berendezését is módosítani kell. A reformok útját az érdekképviseleti elv alkalmazásában látja az országgyűlés szervezetét illetően. Az előadást nagyobb vita követte.

Adomány. A 345. János Zsigmond cserkészcsapat javára adakoztak: dr. Elekes Domonkos 5.— P., dr. Mahler Sándor 4.— P. Köszönjük! Jó munkát!

Vidék.

Vidéki egyházak lelkészeit, szorványgondnokait szeretettel kérem, hogy egyházközségeik híreit küldjék be minden hó 5-ig lapunk szerkesztőségébe. Minden erőnkkel rajta vagyunk, hogy egységes magyar unitárius közszellemet teremtsünk s ez csak úgy lehetséges, hogy ha közös az életünk, közös az örömünk s a bánatunk.

Debreceni hírek.

A kálvinista Rómában az aránylag kevés számú unitáriusok eleven és öntudatos egyházi életet élnek. A minden hónap első vasárnapján és a sátoros ünnepeken tartott Istentiszteleteken a szolgálatot felváltva Józán Miklós püspöki vikárius és Dr. Csiki Gábor lelkész látják el. Az Istentiszteletet a hivek és az unitárius vallás iránt érdeklődő debreceni magyarok oly szép számmal látogatják, hogy a Hatvan utcai imaház kezd szüknek bizonyulni. Az unitárius vallás tiszta evangéliuma a városban sokak lelkét meghódította. A leányegyházközség hiveinek a száma az utóbbi időben tekintélyes polgárok áttéréseivel gyarapodott, jóllehet a hivatalos egyház ezirányban semmi különösebb tevékenységet ki nem fejtett, sőt minden egyes áttérőt komolyan figyelmeztett, hogy gondolja meg jól elhatározását és csak akkor jöjjön, ha tisztán szíve meggyőződése hozza.

A leányegyház község gondnoksága december hó 3-án este meleg hangulatu szeretetvendégséget rendezett, melyen Budapestről Kelemen Béla afia a leányegyházközség egykori gondnoka

és dr. Csiki Gábor lelkész vettek részt. Az eseményen, melyen régi jó unitárius módra, mindnyájan egy nagy család tagjainak éreztük magunkat dr. Csiki Gábor lelkész Dávid Ferenc *szellemét idézte.*

CS.

Kispesti szórványgyülekezetünk, mely Gál Árpád és Péterffy Gyula vezetése és gondozása mellett egyike a legszebben fejlődő szórványainknak, 1932. november hó 20-án Dávid Ferenc emlékünnepelet rendezett. Az Istentiszteletet Ferencz József lelkész tartotta, aki alkalmi beszédében Dávid Ferenc emberi és prófétai nagyságát hangsúlyozta. Gál Árpád tanár szórványgondnok beszédében történeti háttérrel rajzolva mutatott rá azokra a gondolatokra, melyek vallásalapító püspökünk fellépte óta az emberiség közkinccsivé lettek. Költő Irén szavai és Nagy Sándor énekszáma egészítette ki a műsort, melynek megnyitóját Péterffy Gyula, bezaáróját Ferencz József tartották. Az ünnepély a nagyszámban megjelent hívek és másvallású érdeklődőkre nagy és mély benyomást gyakorolt.

Erdély.

Kinevezések. Dr. Boros György püspök a következőket nevezte ki: Nagy Béla lelkészjelöltet a székelymuzsnai egyházközségbe rendes lelkésznek, Török Mihály fogarasi s. lelkészt a bordosi egyházközségbe r. lelkésznek, Végh Mihály lelkészjelöltet Olthévizre helyettes lelkésznek. Ideiglenes tanítónői szolgálatra kinevezte Gálffy Irént Küküllődombóra, Péter Margitot Dicsőszentmártonba, Kendi Erzsébetet Firtosmartosba.

Nyugalmasítás. Péter Sándor székelymuzsonai lelkész afia december 4-én nyugalomba vonult. Az elbucuzóra dr. Boros György püspök meleghangú elismerő iratot küldött, melyet a gyülekezetben felolvastak. Isten megáldott nyugalmas éveket kívánunk neki.

Ravában a hívek nagy áldozatkézséggel megújították a templomukat. 25 ezer lejt adtak össze készpénzben és ugyanennyi értékű közmunkát teljesítettek. Ahogy a jelentés szól, a ravaiak „meglátták, hogy nem lehet másképpen jövőt teremteni, csak ha a belső, lélek embere, amaz új ember lép az élet küzdő terére.” Bizony csak így lehet! S ezt az egyszerű emberek hamarabb értik meg, mint akiknek ez már kötelességük lett volna!

Kövenden az aranyostordai egyházkör nov. 13-án „ifjúsági napot” rendezett. Ezen részt vett az egész kör papsága és tanítói kara, valamint az egyes községek küldöttségei. Az ünnep fényét emelte dr. Boros György püspök megjelenése is. Templomi ünnepség után a népházban ifjúsági konferencia volt, amelyen Fikker János és Balázs Ferenc lelkészek tartottak előadásokat az ifjúság lelki megújulásáról. Este gazdag műsoros estély zárta be a jól sikerült napot.

Székelykeresztúri gazdasági iskolánk részére a nyilvánossági jogot a román földművelésügyi minisztérium az 1932—33. tanévvel kezdődően véglegesen megadta.

Egyházi Főtanácsunk szokásos évi ülése és az új lelkészek felszentelése az idén (illetve 1932-ben) elmaradt. Ezt a szinte hihetetlennek látszó határozatot az E. K. Tanács december 2-i ülése volt kénytelen kimondani az esperesek és a kör felügyelő gondnokok jelentése alapján. Ebből is látható az erdélyi közviszonyok

szörnyű leromlása. De mindezek ellenére is él a nép, az erdélyi unitárius nép s virágzanak s hittel és bizalommal telnek meg a lelkek, a templomok. S folyton nő a lelki és anyagi áldozatkézség. S tulajdonképpen ez a fontos, mert ez az Isten akarata!

Ráolvasó szerzetesek lepték el Erdélyt. Brassóból jelentik: Romániában valóságos középkori állapotok állnak még fenn a legtöbb tekintetben s a nép alacsony műveltségi foka és bigottsága lehetővé teszi a kuruzslók nagyszerű üzleteit. A görögkeleti szerzetesek rendszeresen zsarolják a népet, csodatételeket hirdetve, füstöléssel, ráolvasással és más vallási szertartások profanizálásával. A nyáron megindult ezeknek a csodatevő kalugyereknek rohama Erdély és különösen a Székelyföld ellen is. Óriási reklámmal dolgoznak s vezetőjük Ilarion barát, az unitárius Vargyas községben ütötte fel tanyáját, ahol az ottani állami tanítóval és a községi segédjegyzővel megalakította az üzleti szövetséget csodatételekre. Emberei faluról falura járva hirdetik, hogy Ilarion atya kibékíti az összezdült szerelmeket, visszatéríti a jó útra a hűtlen házastársat, megjelöli elásott kincsek rejtekhelyét, igazsághoz juttatja az igazságtalanul meghurcoltakat, nemkülönben mindennemű testi és lelki bajt és betegséget is gyógyít jó pénzért. A honorárium a jelentkező anyagi állapotától függ. Egy gutaütött embernek egy tégely zsírt adott gutaütés elleni kenésre és mindössze száz tojást hajtott be érte, ellenben egy vagyonosabb gazdától már tízezer lejt követel azért, hogy vízfejű fiát megokosítsa. Az erdélyi orvosszövetség most a sajtó útján tiltakozik a csodatevő kalugyerek kuruzslása és zsarolása ellen s a közigazgatás beavatkozását sürgeti, persze eredménytelenül.

Halottaink. Máthé László ny. vasuti főellenőr afia Nagyenyeden 67 éves korában meghalt. Hat fia, köztük lapunkat előállító nyomdatulajdonos gyászolja. Az Úr vigasztalja meg a szomorú szíveket.

HIVATALOS RÉSZ

Meghívó. *Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk* 1933. január 20-án (péntek) d. u. 5 órakor a lelkészi hivatalban **évnegyedi rendes ülést** tart, melyre a tanács tagjait szeretettel meghívjuk. Budapest, 1933. január 3. *Józan Miklós* s. k. püspöki vikárius. *dr. Mikó Ferenc* s. k. főgondnok-helyettes. *Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. Füzesgyarmati kölcsönszerződés bemutatása. 5. Bpesti másodlelkész díjlevelének bemutatása. 6. Dr. Ripka Ferenc bucsulevele. 7. Közalap-folyószámla: O. K. H. 8. Missió-Ház negyedévi jelentése. 9. dr. Tóth György beadványa. 10. Állandó vegyes bizottság jelentése. 11. Időközben érkező ügyek. 12. Indítványok.

N. B. Állandó vegyesbizottság ülése: 1933. január 17. (kedd) d. u. 5.

Az Unitárius Nőszövetség az „**Értesítő**” betűn keresztül bálás köszönetével bekapogtat mindazokhoz, kik hittestvéri szeretettel gondoltak arra, hogy ezen a szomorú magyar karácsonyon egy testvérünk se menjen el tőlünk üres kézzel, elkeseredett szívvél.

A karácsonyi adományokról szóló elszámolást és kiadásokról az alábbiakban nyújtjuk:

A) Bevétel.

1.) **Pénzt adtak:** Ifj. Halász János és neje 40.— P. Dr. Havas B. 25.— P. Dimény M. és neje, Józán M-né. Dr. Kozma J. Csatkai J. Dr. Irsay E. dr. Pataky F. és neje 20—20 P. Corvin Áruház (utalvány 15 P.) Nemes A. Mihály R. Újváry L. öz. Hédervári H-né, Dr. Zsakó A. Dr. Iván L. Rediger K. Koncz J-né, öz. Bellovics I-né 10—10 P. Tontsch R-né 8 P. Pausperl K-né, Barabás I-né, öz. Arlow V-né, Dr. Tihanyi Gy-né. öz. Ráduly J-né, Hegyi Gy-né, Dr. Csiki G-né, Kisgyörgy S-né, Polgár L-né, Péterfi J. Dr. Tóth Gy. öz. Nyirő G-né, vitéz Kozma F-né, Dr. Mikó G. Gálfalvy L-né, Orbán E. Jahl N-né, Botár A. öz. Szent-Iványi J-né, Bartók G-né, Boncza F. Kárpáti I-né, Iványi I. Dr. Szinte J-né, Dr. Imre J-né, Dr. Ürmösy Gy. 5—5 P. Huszti S. Nagy I-né, 4—4 P. Jukl K-né, Takács F. Buzogány A. Derzsy J. Alhert J. vitéz Dengyel L-né, Dr. Bartha Ö. 3—3 P. Binder E-né, Simonyi S-né, öz. dr. Nyiredy J-né, Farkas Zs. Nyiredy E. László J-né, Zsigmond L-né, öz. Rend D-né, Dr. Máhler S. 2—2 P. Orbán J. Létay Gy. dr. Tóth J. S. Bácsy M. 1—1 P. összesen: 479 P.
Tébe ajándéka 200 P.
Vissza váltott árukból 25.20 P.
Nőszövetség pénztárából 1932 évi, —
erre az alkalomra tartalékkolt maradvány 376.04 P.
Összesen: 1080.34 P.

2. Természetbeni adományt

a) cipőt, ruhaneműt:

Bencze B-né, Dr. Tihanyi Gy-né, Péterfi J. Hauer és Márton keresk. Mahler M. Barabás I-né, Hajduböszörményi Kötő-szöv. gyár, Kovács J-né, Borsos I-né, Dalmady Z-né, Imre I. Gál A. Pausperl K-né, Budakalászi Textil Művek, Csepeli Magyar Posztlógyár, Ágnes, Rubin P. Göncz L-né, és Gáthy F-né, Schey E-né, Dr. Bencsély L-né, Lázár J. Csucsi J-né, Nemes A-né, Belovary I-né, Szegedi I-né, Kálóczy E, Gyarmaty M. Hegedüs Sz. László Gy-né, Tóth S. és családja (egy pár új cipő), László J-né. Putnok L-né, Preyer M. Gutmann és Fekete cég, Józán M-né, Dr. Molnár D. Dr. Szinte J-né, Péterfy M. Mígray D. Dr. Imre J-né, Péter V-né, Klein G. és neje (24 drb. új posztó sapka), Lengyel M-né, Dr. Nagy Gy. Bozóky L-né, Újváry L. Kriza Á.

b.) élelmiszert:

Ágnes, Köztisztviselők, br. Dániel G. Belovári I-né, Anghy Cs-né, Lengyel M-né, Gábor A-né, Józán M-né, vitéz Nyiredy G-né, Barabás I-né, Belovary I-né, Iván M. Dr. Tihanyi Gy-né, Péterfy J. Lipkay A-né, vitéz Lázár J-né, Gyarmathy I. öz. Szinte G ne, Nemeshegyi T-né, Fürst Ö-né. Schey E-né, Dr. Csiki G-né, dr. Enyedy R-né.

c.) könyvet:

Bence B-né, Legrády Testvérek (5 drb.) Nemes M. Belényesi S. Rubin P. Lázár J. Gyarmathy M. Dr. Putnok L-né, Vallásos Iratok Nemzetközi Kiadó Hiv. (12 drb.) Pfeifer Ferdinánd (5 drb.) Barabás I-né.

d.) játékot:

Ürmösy Zs. Mahler M. Dr. Dalmady Z-né, Rubin P. Dr. Putnok L-né, Preyer M. Dr. Molnár D. Dr. Szinte J-né, Dr. Imre J-né, Réter V-né.

B) Kiadás.

1. Pénzsegélyb ne részesült 60 család 273 P.
2. Élelmiszert kaptak 63-an 263.80 P.

3. Használt cipőt és ruhaneműt kaptak 65-en —.— P.
4. Iskolás gyermekeknek és azok testvérei között szétosztottunk 330 szeretetsomagot 264,57 P. értékben.
5. Ráospalota, Újpest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Bp. Máv, telep szorványokban összesen 210 drb. szeretetsomag 167.— P.
6. Nyomatvány portó, karácsonfa, villamos költség, 52.16 P.
7. 7 pár új cipő 59.60 P.
8. 2 kabát és 1 rend fiú ruha 19.— P.
9. Szeretevendégsegélyen láttuk az ifijusági egyesületeket —.— P.

Összes kiadás: 1099.13 P. A 18.79 P. tulkiadás fedezetét, nemkülönbén még négy szegény-család magsegítésére s néhány menhelyi gondozásban vidéken lévő gyermekünk megajándékozására szükséges összeget kedves Atyánk fiaitól kérjük és jó reménységgel várjuk.

Újpesten adakoztak: Vadai A-né 4.— P. Inczefy D-né 1 kg. szaloncukor, Dr. Bátyka E-né. 1 kg. keksz, Hajdu H-né ruhanemű.

Rákospalotán adakoztak: Csáka J. Gruer I. Máthé A. 1—1 P. Fejér D. 1.20 P. id. Székely S. ifj. Székely S. Székely B. Máthé L. Csontos L. Olvashatatlan név, Máthé S-né, Máthé L 1—1 P. Elekes M. 2 P. Máthé Á. 1 P. N. N. 3 P. Összesen 18.20 P.

Ezen összegből a gyermekek közt kiosztandó adományokra 13 P. 20 f-t használtunk fel a természetben is kapott adományok mellett s a megmaradt 5 pengő szegény iskolás gyermekeink írka és tanszer szükségletére maradt a szorvány gondnoknál, mely összeghez még 2 pengő járult az ünnepély után elárverezett karácsonyfa árából.

Istentiszteleti sorrend január hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V., Koháry-utca 4.	1. 15.	d.e. 11.	Barabás István
" " "	8. 22.	"	Józán Miklós
" " "	29.(R.)	"	Dr. Csiki Gábor
IX., Rákos-utca 3.	1.8.29.	d.e. 10.	Ferencz József
" " "	15. 22.	"	Dr. Csiki Gábor
B., Ifjusági csendes óra — a tanácsteremben (V. Koháry-u. 4.)	15.	d.e. 10.	Dr. Iván László
C., Körzetekben:			
VI., Gömb-utca 53. el. iskola	15.	d.u. 4.	Barabás István
X., M. Á. V. Telep-imaház	8.	"	Ferencz József
" " "	22.	"	Dr. Csiki Gábor
D., Pestkörnyéken:			
Csepel Templom-téri polg. isk.	8.	d.e. 11.	Pethő István
Kispest-Wekerletelep II. sz. elemi iskola	15.	d.u. 4.	Ferencz József
Pestszenterzsébet-Erzsébet-u. elemi iskola	15.	"	Dr. Csiki Gábor
" " "	29.	"	Ferencz József
Pestszentlőrinc-Állami telep Kulturház	29.	d.e. 11.	Pethő István
Újpest Szent István-téri Polg. isk.	8.	d.u. 4.	Barabás István
Rákospalota Máv. telepi isk.	22.	"	Barabás István
B., Vidéken:			
a) Debrecen Hatvan-utca 24. Unitárius Imaház.	8.	d.e. 10.	Dr. Csiki Gábor